

KLUB

Ureja Erika Baldé

Iz delovanja SKK

V sredo, 9. novembra, so se člani odbora zbrali na seji, kjer so se menili o nadaljnjih sobotnih srečanjih v SKK. Tokrat je bila seja posvečena predvsem organizaciji martinovanja, ki je v soboto, 12. novembra, poteklo v veselem vzdušju, med raznimi zabavami in prigrizkom. Naslednjo soboto je bil gost inž. Marjan Jevnikar, ki je v večeru z naslovom "Treking po Ladaku" opisal svoje potovanje.

26. novembra je bilo na vrsti zanimivo predavanje Kristine Martelanc o odnosu med fan-ti in dekleti, ki pa je poteklo kot sproščen pogovor o mnenju, ki ga je vsakdo imel na temo. Sledil je večer, posvečen miklavževanju, kjer je bilo prisotno res lepo število mladih, ki so si na hecen in zabaven način izmenjali darila.

10. december smo posvetili 150. obletnici rojstva Simona Gregorčiča. Gost večera je bila prof. Nada Pertot, ki nam je nakazala glavne točke Gregorčičevega življenja; sledil je kratek recital pesnikovih poezij, ki so ga pripravili člani gledališkega krožka SKK. Na zadnjem sobotnem srečanju pred božičnimi počitnicami so si klubovci "oddahnili" z ogledom zabavnega filma.

Erika Baldé

Dvoje predbožičnih utrinkov

Prišel je december, božična in novoletna praznovanja že trkajo na vrata.

Hodim po mestu. Ulice so polne ljudi, ki mrzlično hitijo po zadnjih nakupih. Ljudje kar drvijo v trgovine in kupujejo nova oblačila, darila za sorodnike in prijatelje. Slaščičarne ponujajo vsakovrstne slaščice, čokolade, bombone. Izložbe so tako lepo okrašene, da kar blestijo in vabijo ljudi k nakupu. Stopam po eni izmed glavnih ulic. Nad cesto visijo pisane lučice, ki veselo brlijo. Zagledam se v izložbo slaščičarne in opazujem cene tort, ki so izpostavljene na ogled vsem mimoidočim. Pogledam skozi šipo in vidim gnečo ljudi, ki kupuje vsakovrstne dobrote. Takrat pride mimo mama s svojim malim sinčkom. Sinček pritisne svoje male ročice ob šipo izložbe, se zazre vanjo in oči mu kar zableščijo, ko vidi v njej vlakec iz čokolade. Prosi mamo, da bi mu kupila slaščico, mama pa nič. Otrok kar naprej sitnari in ker je ulica polna ljudi, mama vzdihne in popelje svojega malega v slaščičarno, da bi mu izpolnila željo.

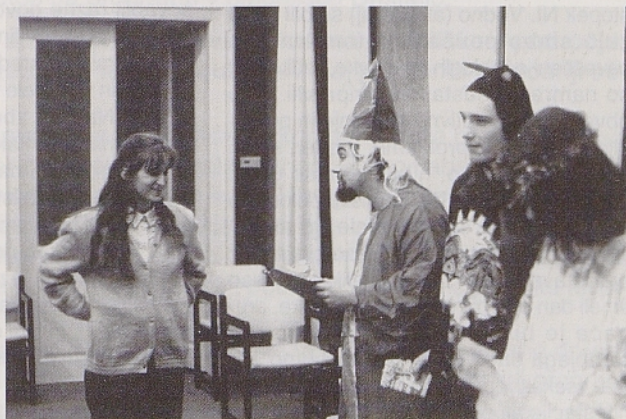
Pustim otroka in mamico v slaščičarni in grem dalje. Ulica je v tistem delu precej temna, kljub temu da je ena tržaskih glavnih ulic. Takrat zazrem v kotu dve postavi, ki sedita na mrzlih tleh. Mama s svojim otrokom, ki prosi mimoidoče miloščine. Pred njima je plastičen krožnik, na katerem je položenih nekaj kovancev, na krožniku pa je naslonjena tablica iz kartona, ki v slabi italijanščini opozarja mimoidoče, da sta mati in otrok bosanska begunca. Mati s šibkim glasom prosi miloščine in pogleda vsakega z velikimi, solznimi očmi.

Večina se nanju sploh ne ozre in še bolj pospeši korak, da bi šli čimprej mimo tega prizora. Mati pa ostaja sama v temni, mrzli ulici.

Matejka Bukavec

Tako je sv. Miklavž v klubu obdaroval Bredo Susič in Saro Baldé

Okupacija ni bila enostavno posnemanje drugih šol

Od 24. novembra do 1. decembra so tudi dijaki slovenskih višjih šol iz Trsta izrazili svoje nezadovoljstvo nad finančnim zakonom in reformami novega ministra za šolstvo. Priredili so zborovanja in okupacijo šol. Iz stavk in manifestacij, ki so jih dijaki organizirali že prejšnje mesece, je zrastle novo dijaško gibanje, ki je koordiniralo tudi akcije, ki so se zvrstile konec novembra.

Po letu '68 je bilo več poskusov, da bi med slovenskimi višješolci spet oživel dijaško gibanje. Dijaki so, s svojimi predstavniki na čelu, vsako leto prirejali stavke in manifestacije, vendar ne moremo reči, da je kdaj resnično zaživelo neko koordinirano dijaško gibanje. Morda je bil razlog v tem, da je bila skoraj vsaka akcija, ki so jo dijaki izpeljali ali hoteli izpeljati, vodena in manipulirana od zunanjih, največkrat političnih faktorjev. Mislim, da ne bomo odkrili Kolumbovega jajca, če zatrdimo, da so bile v večini primerov to levičarske stranke.

Mladi pa so v vedno večji meri odklanjali merjenje moči na tem področju. To dejstvo in vedno večja apatičnost med mladimi je privedla do tega, da v vseh teh letih nismo mogli govoriti o nekem pravem dijaškem gibanju. Škoda, kajti biti izvoljeni predstavniki dijakov v zavodskem svetu šole, biti angažirani na šoli, pomeni za mlade učiti se nastopanja v javnosti, učiti se odnosov z avtoriteto, izoblikovati ideje in jih na primeren način izraziti, predvsem pa pomeni učiti se demokracije.

Kdor je, vsaj v teh zadnjih letih, pa tudi dandanes, doživel kako pripravo na dijaško stavko ali manifestacijo, je, paradoksalno, spoznal, kaj demokratičen postopek NI. Vedno (ali skoraj) so bili dijaki zelo slabo poučeni, informirani in osveščeni o razlogih za stavko, redkokdaj so namreč predstavniki pripravili kako obvezno informativno srečanje in poglobljeno debato o problemu, preden so se odločili za stavko; nikoli se niso dijaki lahko svobodno in brez pritiska odločali o tem, ali naj se stavke udeležijo ali ne, glasovanja namreč nikoli niso bila tajna; predstavniki pravzaprav velikokrat niso smeli dan prej niti napovedati stavke, drugače je bilo nevarno, da bodo naslednjega dne vsi ostali enostavno doma, vsekakor pa se ne bodo udeležili manifestacije ali povorke; kdor pa je slučajno le prišel v šolo in je morda hotel slediti

pouku, je imel resne probleme pred vhom, ker ga nekateri "poučeni" starejši fantje niso pustili skozi...

Ob teh zadnjih dogodkih pa je bil pristop dijakov do novega vala protestov zelo odgovoren in zrel. Predvsem na pedagoškem liceju A.M. Slomšek, kjer so dijaki okupacijo šole izpeljali na zgleden način. Zato smo se odločili, da se o teh pobudah pogovorimo z dvema predstavnicama dijakov, ki sta ves čas aktivno sodelovali v novem dijaškem gibanju. Gostji našega intervjuja sta **Mateja Metlika** in **Martina Slavec**. Mateja obiskuje 5. razred pedagoškega liceja. V prostem času se ukvarja predvsem s skavtizmom. Tudi Martina je maturantka na pedagoškem liceju in tudi ona se, poleg z glasbo in socialnim prostovoljnim delom, ukvarja predvsem s skavtizmom. Je tudi članica koordinacijskega odbora slovenskih višješolcev.

Kako je prišlo do okupacije vaše šole in katere korake ste storili, preden ste izbrali tako radikalen način izražanja svojega protesta?

MARTINA: Že pred manifestacijo, ki je bila 26. okt., smo se menili, da bi ustanovili odbor, ki bi povezoval vse slovenske višje šole v Trstu. Ta odbor je nastal nekaj dni pred okupacijo. Na sestanku tega odbora smo se začeli pogovarjati o tem, kako ukrepati glede novega davčnega proračuna. Mi smo takrat obvestili, da mislimo na naši šoli organizirati zborovanje, da bi osvestili naše dijake. Druge šole so to našo pobudo takoj vzele v poštev in so potem na nekoliko drugačen način že naslednji dan začele z okupacijo. Prvi dan okupacije so tudi oni povabili razne govornike, da bi jim razložili, kaj je ta nov finančni zakon. Medtem pa smo mi tisto sredo priredili najprej zborovanje in smo šele v četrtek začeli z okupacijo. Na tem zborovanju nam je dr. Močnik razložil, kako je urejena vlada in kakšen pomen ima finančni zakon. Potem smo se razdelili v skupine. Vsako skupino je vodil en dijak iz petih razredov: že prej smo poskrbeli za fotokopije raznih člankov, izzivali smo dijake, naj pomislijo, če je prav ali ne, da protestiramo, da ne bi bila okupacija samo neke vrste posnemanje drugih šol. Vsak razred je po debati izdelal plakat, ki smo ga razobesili na hodniku. Šele nato smo pripravili volitve in se odločili za okupacijo.

MATEJA: Dijaki iz nižjih razredov so zelo dobro sprejeli program, ki smo ga pripravili, ker so se vsi čutili angažirane. Vladala je demokracija: večina je volila za okupacijo, kdor pa je volil proti, je bil spoštovan, nihče ni na nikogar kazal s prstom, ker so bile volitve tajne. Ker smo prvi dan začeli dobro, je potem vse potekalo v najlepšem redu.

Nam lahko opišeta, kako je potekal dan na okupirani šoli? Kakšen je bil odziv profesorjev na vaše pobude?

MARTINA: Dan je potekal tako: vstajali smo približno ob 7^h. Po zajtrku (nekateri so nam prinašali kavo in hrano od doma) smo počistili šolo. Ob 8^h smo zbrali dijake obeh šol (okupacijo smo imeli na strokovni šoli, da ne bi ovirali pouka nižje in osnovne šole, ki imata sedež v istem posloju kot pedagoški licej) v glavni delavnici. Predstavili smo jim program, zbrali smo odsotnosti. Potem se je začel prvi del samoupravnega pouka: navadno je bilo to predavanje, ki je trajalo do 10^h. Poleg dr. Petra Močnika smo imeli predavanje Kristine Martelanc, prof. Sama Pahorja, inž. Darka Pečenka, diapozitive o Krasu... Po odmoru pa smo imeli debate o predavanju ali neke vrste alternativni pouk: dijaki iz pedagoškega so npr. predavali o psihologiji, nekdo je govoril o fotografiji, a aktualnostih... To je trajalo približno do 1^h. Takrat so dijaki lahko odšli domov. Popoldne nas je bilo nekoliko manj, imeli smo bolj razvedrilen program – gledali smo kak film, zvečer pa smo imeli ples in družabnost.

MATEJA: Manjša skupina profesorjev nam je bila zelo naklonjena. Večina profesorjev petih razredov je bila npr. pripravljena nuditi podporni pouk za tiste, ki so zaostali s programom. Z nekaterimi smo celo šli naprej s programom. Drugi profesorji so nas podpirali tudi tako, da so nas prihajali obiskovat, da so nam prinašali hrano, papir... Skratka nudili so nam veliko moralne podpore.

V čem ste bili slovenski dijaki originalni v primerjavi z italijanskimi sovrstniki?

MATEJA: V nekaterih zahtevah. Na zborovanju je vsakdo napisal, zakaj bi bila po njegovem okupacija upravičena. S pomočjo ravnatelja Pahorja smo potem vse poglede strnili v nekatere točke, ki so postale uradne zahteve dijakov. Prva zahteva je bila po povišanju vsote za prevajanje, urejanje in tiskanje slovenskih učbenikov. Od leta '77 znaša ta vsota 94 milijonov lir, kar je odločno premalo. Mi smo zahtevali, naj to vsoto povišajo na vrednost, ki bi jih danes imelo takratnih 94

milijonov; to se pravi na 985 milijonov lir. V drugi točki smo predelali Konvencijo o otrokovih pravicah, in sicer člene o zaščiti otrok, ki pripadajo manjšinam. Vprašali smo se, kakšen odnos ima Država do otrok Slovencev v Benečiji, do furlanske in sardinske manjšine in vseh manjšin, ki živijo v Italiji. Tretja zahteva pa je bila ta, da bi nam skrbništvo pošiljalo svoje dopise v slovenščini.

V primerjavi z ostalimi šolami smo imeli tudi boljše organizirano "zunanje ministrstvo". Ena izmed naših dijakinj je imela to nalogo, da je hodila na ostale šole, se pogovarjala s predstavniki šol o programih, o napredkih itd. Tega druge šole niso imele.

Če bi morali na eno stran tehtnice postaviti pozitivne rezultate, na drugo pa negativne strani zasedbe in vsega, kar je spadalo zraven, na kateri strani bi obvisela tehtnica?

MARTINA: Če bi res vzela tehtnico, bi moja visela na pozitivni strani, ker sem od te izkušnje veliko odnesla: stike z ljudmi, odgovornost, vztrajnost. Včasih sem bila res izčrpana, pa sem morala vseeno naprej. Najhuje je bilo prvi dan, ker je vladal še kaos, vse je bilo zelo stresantno. Iz dneva v dan pa se je organizacija boljšala. Skoraj mimogrede je v enem razredu nastal naš "generalni štab", kot smo ga imenovali: tam smo pisali, delali, organizirali program. Tudi organizacija nočne straže je dobro uspela. Ljudje so se tudi sami javljali za odgovorne naloge. Negativno pa je bilo to, da je nekaterim bilo le do tega, da bi zgubili pouk; k sreči je bilo takih manj, kot bi si bila lahko pričakovala.

MATEJA: Nekateri so nagajali – delali so npr. smeti in se obnašali prostaško. S takimi je bil prvi dan problem, potem pa smo nastopili zelo ostro in od njih zahtevali, da se spodobno obnašajo. Drugače pa je bilo po mojem zelo pozitivno tudi to, da so se med nami spletle lepe prijateljske vezi.

Breda Susič

**RAST, mladinska priloga Mladike.
Pripravlja uredniški odbor mladih.**

V tej številki so sodelovali:

**Matejka Bukavec, Neva Zaghet,
Erika Baldé, Breda Susič,
Tomaž Susič in Nadja Roncelli.**

To številko je uredila Breda Susič

**Trst, december 1994
Tisk Graphart
Drevored G. D'Annunzio 27/E,
Tel. 040/772151**

Iz uredništva

Dragi prijatelji Rasti, pred vami je zadnja številka našega lista v letu 1994. Počasi se torej izteka čas, ki nas je obdaril z veselimi razpoloženjem, lepimi doživetji, zadoščenjem – vendar pa smo v teku mesecev okusili tudi utrujenost, težke preizkušnje, negotovost. Vsekakor pa je naš končni obračun pozitiven: v veliko družino Rasti so se vključili novi člani in ponesli val svežine in navdušenja v naše uredništvo; predvsem pa naj se na tem mestu zahvalimo vam, dragi bralci, ki nam pozorno sledite in nas podpirate že toliko časa.

"Za praznik komu voščiti zna pesem bolje kakor ti", pravi znana slovenska pesnica Svetlana Makarovič; kar pri njej smo si torej sposodili vrstice, s katerimi želimo vsem vam res doživete praznike:

"... In naj prijazni novi čas prinese / vse, kar je staro leto zamudilo, / ljubezen, srečo, zdravje in veselje, / to moje novoletno je voščilo."

Tako torej: in še nasvidenje v Novem letu!

V tej zadnji letošnji številki predstavljamo nov obraz mladega dekleta, ki se je v kratkem času odlično vključila v družbo Slovenskega kulturnega kluba ter v družino Rasti.

To je **Erika Baldé**, doma iz Trsta, ki obiskuje drugi razred znanstvenega liceja F. Prešerna. Erika je letos odgovorna za rubriko Klub (dejavnosti v SKK), vendar pa se živo zanima tudi za skavtsko organizacijo in za amatersko gledališče, saj rada nastopa kot igralka. Tudi njej smo postavili dve vprašanji. (N.Z.)

Rada zahajaš v SKK, istočasno pa se aktivno angažiraš pri skavtih; rada bi te torej vprašala, če se strinjaš s trditvami nekaterih, da so danes mladi ljudje brez ciljev in apatični.

Seveda se s to trditvijo ne strinjam. Poleg SZSO in SKK je še veliko drugih organizacij in društev, bodisi športnih kot kulturnih, ki skrbijo za udejstvovanje mladih na tako rekoč vseh področjih. V slovenskem krogu lahko dobimo vse od najrazličnejših krožkov do tečajev, zborov in športnih ekip, ki so seveda kar številne. Definicija 'apatični' pa se mi ne zdi ravno primerna za današnjo mladino, ker se večina tudi v šoli obvezuje za ustvaritev plesnih, gledaliških in glasbenih krožkov; ožji krog pa se vsako leto angažira za gledališki natečaj "Palio teatro scuola", ki bo tudi letos na programu v gledališču Cristallo.

Vem, da se amatersko udejuješ tudi na gledališkem področju; bi nam kaj povedala o tej svoji ljubezni? Kaj pa meniš o letošnji sezoni SSG?

Trenutno igram v dveh gledaliških skupinah, to sta gledališka skupina SKD Tabor na Opčinah, s katero pripravljamo kabaret Vaje v slogu, ki bo postavljen šele naslednje leto. Druga je skupina SKK, pri kateri še vedno nastopamo s predstavo Igra zamenjav ali Skupaj je lepše, ki jo vodi prof. Lučka Susič. S to skupino občasno pripravljamo tudi razne recitale za večere v klubu, posvečene kakemu pesniku ali pisatelju.

O letošnji sezoni SSG pa nimam kaj več povedati, saj smo do sedaj lahko sledili le dvema predstavama. Vsekakor pa se mi zdi program še kar reven, glede na to, da je letos 50. obletnica gledališča.

Ob prvem rojstnem dnevu Igre zamenjav nadvse prijetno gostovanje na škofijski gimnaziji v Ljubljani

Kmalu bo minilo eno leto od premiere Igre zamenjav, ki jo je ob letu družine našediral Gledališki krožek Slovenskega kulturnega kluba. Po enem letu je obračun kar se da bogat (seveda ne v finančnem smislu): 14 uprizoritev, od katerih jih je bilo devet na Tržaškem (tri v Marijinem domu pri Svetem Ivanu, ena v Marijinem domu v ulici Risorta, dve na Opčinah: ena v Prosvetnem domu, ena pa pod šotorom v parku Finžgarjevega doma ob obletnici sklada Mitje Čuka; po ena v Bazovici, Mačkoljah in Nabrežini), ena na Goriškem (v Štandrežu v okviru simpozija o družini) in štiri v Sloveniji (ena v Postojni in tri v Ljubljani: v dvorani Teološke fakultete, v Črnučah in v Škofiovih zavodih v Št. Vidu).

Verjetno si vsakdo predstavlja, da postane igranje kaj dolgočasna zadeva, ko isto delo ponavljaš tolikokrat. Lahko vam zagotovimo, da ni tako. Vsaka predstava v živo je namreč unikat. Pri vsaki ponovitvi se spopadeš z neznanko odra (nekateri nimajo zavese, drugi nimajo stranskih vhodov ali nimaš kam obesiti sce-

no, ne veš, kako se prizigajo luči, deske škripajo, en oder je premajhen, drugi spet preglobok), z neznanko publike (včasih se kar težko ogreje, drugič spet je kar preživahna), predvsem pa je pri naših ponovitvah poskrbela za suspense... igra zamenjav! Razen za nekatere like smo bili namreč prisiljeni zamenjati igralce tolikokrat, da smo bili vedno do zadnjega napeti, kako se bo novi nastopajoči "ujeli" s skupino. Pri teh zamenjavah je prišlo do dveh rekordov: vloga, v kateri je nastopilo največ različnih igralcev, je natakatar v II. dejanju (7, če smo prav šteli), igralec, ki je odigral največ različnih vlog, pa je bila Breda Susič, ki je igrala najprej Barbaro, potem mammo, nazadnje pa še Tatjano in ravnateljico). Da je bila zadrega oz. zabava večja, pa je nastalo še precej nepredvidenih incidentov: od zvonca, ki ni hotel zvoniti, a se je takoj "popravil", ko je Rezka naznanila, da imajo pri hiši pokvarjen zvonec, do očal, ki so se ob objemanju zapletla v hčerkinde lase in padla mami z nosa do lonca, ki se je na vsem lepem vdrl v kuhalnik in izginil v njem.

No, zadnje gostovanje, in sicer tisto, na Škofijski klasični gimnaziji v Št. Vidu pri Ljubljani, ni bilo zanimivo samo zaradi dveh zamenjav, živčne napetosti, ker sta se dva avtomobila igralcev izgubila po poti, in zaradi pravkar omenjenega incidenta z loncem, pač pa zato, ker nas je vse obogatilo z novimi spoznanji, srečanji in izkustvi.

Predvsem je na igralce (v veliki večini sedanje in bivše klasike) naredila izjemen vtis gimnazijska stavba sama: velilkanska, čudovito prenovljena, čista, opremljena z vsemi strukturami in pripomočki, o katerih si mi niti v najbolj pobožnih željah ne upamo sanjati. Naj omenimo samo prostorno

dvorano, v kateri smo nastopali, učilnico z računalniki, telovadnico... in za nas, fante, še posebej mikavno nogometno igrišče s travico na prostem! Pa to je le zunanost. V pogovoru z dijaki in profesorji smo odkrili, kako so vsi delavni, vedoželjni, navdušeni za vse aspekte antične in sodobne kulture. (Za nas, klasike, je bil pravi šok, ko smo na predmetniku odkrili, da gojijo celo konverzациjo v latinščini!) Kljub temu pa to sploh niso prevzetni "piflarji". Nasprotno. Še nikjer nismo v celem letu doživeli tako prisrčnega sprejema, aktivnega spremljanja odrskega dogajanja in navdušenih aplavzov.

Res, že zaradi tega, da bi obnovili stike s to in ostalimi hvaležnimi publikami, ki so nam v tem letu dale toliko zadoščenja, smo sklenili, da pripravimo v novem letu še eno predstavo. Pravim "še eno", ker bomo s "staro" gostovali verjetno še trikrat, in sicer konec januarja v Rimu, potem pa še v zgodnji pomladi v Kanalski dolini in na Koroškem. Potem pa bo verjetno že čas, da spravimo Igro zamenjav v ropotarnico, kaj pravite?

Tomaž Susič

OYLEM GOYLEM

"Svet je prismuknjen." Moni Ovadia, glasbenik, pevec in gledališki igralec židovskega rodu, se je v duhu te misli predstavil Tržačanom, ki so si ogledali njegovo predstavo v gledališču Rossetti. Predstavo, ki jo je sicer težko opredeliti – najbolj točna definicija je morda kabaret, vendar je preveč površinska – označuje izredni eklekticism: v njej se namreč prepletajo vici, pesniški odlomki in glasbeni momenti.

V vichih, ki jih je Ovadia pobral širrom po svetu, od Italije do Združenih držav Amerike, se odkriva posebna ironična komponenta židovskega sveta, saj v njih nastopajo prebrisani rabini, dobička željni trgovci in zelo naivni zunanji opazovalci vsega tega. Vicem sledijo glasbeni intermezzi, ki jih izvaja skupina petih glasbenikov (violinist, harmonikar, oboist oziroma klarinetist, kitarist ter igralec na tolkala). Izvajalci igrajo klezmer glasbo: to je značilna vzhodnoevropska židovska glasba, ki vsebuje tudi prvine ciganskega glasbenega sveta. Pesmi so res enkratne in kar ganejo poslušalca zaradi svojih ne navadnih ritmov, včasih so umirjeni, otožni, včasih pa živahni in veseli. Besedilo pesmi pa izvaja Moni Ovadia sam in sicer v jeziku yiddish, to je jezik srednje in vzhodnoevropskih Židov ki ga sestavlja mešanica nemščine, ruščine, poljščine, latinščine in židovskega jezika. Veselo vzdusje se za trenutek pretrže, ko Ovadia vnese v predstavo tragična pričevanja o holokavstvu in o dogajanju v tržaški Rižarni v obdobju druge svetovne vojne.

Moni Ovadia je predstavo izdelal že lani, uprizoril jo je tudi na čedajskem Mittelfestu, in je vseskozi žela velik uspeh. Tudi tržaški gledalci so se z navdušenjem odzvali na delo in ga nagradili s hrupnim aplavzom. Izredni uspeh predstave je presenetil samega Ovadia, ki je ob koncu v čistem tržaškem narečju izjavil: "Trst, si edinstven".

Nadia Roncelli

*Vsem bralkam
in bralcem Rasti
želimo
blagoslovljen in srečen
Božič*

**mladi sodelavci
in uredniki**